

Odpis postanowienia

Sygn. akt I ACz 827/13

POSTANOWIENIE

Dnia 9 września 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku Wydział I Cywilny
w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Michał Kopeć (spr.)
Sędziowie SA: Mirosław Ożóg
Zbigniew Merchel

po rozpoznaniu w dniu 9 września 2013 r. w Gdańsku
na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa [redacted]
przeciwko Kołu Łowieckiemu [redacted]
o stwierdzenie nieważności uchwały

na skutek zażalenia powoda
na postanowienie Sądu Okręgowego w Gdańsku
z dnia 8 kwietnia 2013 r. w sprawie XV C 57/13

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie.

Na oryginale właściwe podpisy.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 8 kwietnia 2013 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku na podstawie art. 199 § 1 pkt 1 k.p.c. odrzucił pozew o stwierdzenie nieważności uchwały nr 1 Zarządu Koła Łowieckiego [redacted] z dnia 16 lipca 2012 r. w sprawie nałożenia na powoda kary porządkowej zawieszenia w prawach do wykonywania polowań na okres 6 miesięcy oraz uchwały nr 1/N/2012 Komisji Uchwał i Wniosków Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Członków Koła Łowieckiego [redacted] z 22 września 2012 r., ustalającej okres zawieszenia w prawach do wykonywania polowania od 22 września 2009 r. do 21 marca 2013 r.

Sąd I instancji uznał, że stwierdzenie nieważności uchwał w przedmiocie zawieszenia w prawie wykonywania polowań przez powoda stanowiłoby niedopuszczalną ingerencję w postępowanie wewnątrzorganizacyjne, prowadziłoby nadto do kwestionowania uchwały zarządu Koła Łowieckiego, która co do zasady, zgodnie z Prawem łowieckim, nie podlega zaskarżeniu. Następnie Sąd *a quo* zauważył, że z przepisów wskazanej ustawy (art. 33 pkt 6) wynika jedynie kompetencja do zaskarżenia uchwał w zakresie nabycia lub utraty członkostwa w Polskim Związku Łowieckim oraz utraty członkostwa w kole łowieckim, zatem posługując się wnioskowaniem z przeciwności uznac należy, że wszelkie inne sprawy nieodnoszące się do tej sfery działalności nie mogą stanowić przedmiotu rozpoznania w postępowaniu cywilnym. Oceny tej nie zmienia według Sądu Okręgowego wskazywana przez powoda, powołującego się na orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, konieczność ustawowego uregulowania szczegółów postępowania dyscyplinarnego, bowiem zalecenie to zostało skierowane do ustawodawcy. Konkludując, stwierdził Sąd I instancji, że w obecnym stanie prawnym nie istnieje droga sądowa w sprawach o ustalenie nieważności uchwał zarządu koła łowieckiego, nie dotyczących nabycia i utraty członkostwa.

Z powyższym orzeczeniem nie zgodził się powód, wnosząc o jego uchylenie i skierowanie sprawy do merytorycznego rozpoznania.

Postanowieniu Sądu Okręgowego skarżący zarzucił obrazę art. 1 k.p.c. w zw. z art. 189 k.p.c. poprzez błędne uznanie, iż przedstawiona przez powoda do rozpoznania sprawa nie może być rozpoznana przez sąd powszechny, gdyż przepis prawa materialnego – ustawy Prawo łowieckie nie przyznaje wprost takiego uprawnienia, podczas gdy zgodnie z art. 45 Konstytucji RP prawo do sądu nosi charakter autonomiczny, tworzy podstawę roszczenia,

stanowiąc odrębne i niezależne od innych powiązań normatywnych prawo przysługujące jednostce w stosunku do państwa, w związku z czym w myśl art. 177 konstytucji RP sprawę, która nie jest sprawą cywilną, administracyjną lub karną, powinien rozpoznać sąd powszechny w postępowaniu cywilnym.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje

Zażalenie zasługuje na uwzględnienie, choć z przyczyn nieco odmiennych niż wyłożone w jego uzasadnieniu.

Na wstępie niniejszych rozważań należy podkreślić, że błędne jest stanowisko Sądu I instancji, iż wyrok Trybunału Konstytucyjnego w sprawie K 21/11 nie ma wpływu na rozstrzygnięcie o dopuszczalności powództwa wywiedzonego w niniejszej sprawie, co prowadzi do przyjęcia, że dopuszczalne jest orzekanie na podstawie przepisu uznanego przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją.

Skutki orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego były przedmiotem analiz w wielu orzeczeniach Sądu Najwyższego. W wyroku z dnia 10 listopada 1999 r. w sprawie I CKN 204/98 (LEX nr 39164) Sąd Najwyższy stwierdził, iż przepis ustawy niezgodny z Konstytucją nie może być źródłem praw i obowiązków. W uzasadnieniu uchwały z dnia 23 czerwca 2005r. w sprawie III CZP 35/05 (LEX nr 150277) zwrócił zaś uwagę, że w orzecznictwie SN dominuje stanowisko, iż po ogłoszeniu orzeczenia o niezgodności z Konstytucją przepis prawa objęty tym orzeczeniem nie może stanowić podstawy prawnej rozstrzygnięcia w toczącym się postępowaniu sądowym. W uzasadnieniu postanowienia z dnia 7 grudnia 2000 r. w sprawie III ZP 27/00 (LEX nr 46059) Sąd Najwyższy podniósł natomiast, że jakkolwiek z regulacji art. 190 ust. 1 i 3 Konstytucji RP wynika, że orzeczenie Trybunału powoduje utratę mocy obowiązującej aktu prawnego jedynie na przyszłość, co w istocie oznacza jednoczesne i jednoznaczne przesądzenie tym orzeczeniem, iż do momentu jego ogłoszenia, akt kolidujący z aktem prawnym wyższego rzędu jest aktem mającym moc obowiązującą, to jednak przychylić należy się do poglądu, sprowadzającego się do uznania, że - przy przyjęciu, iż akt normatywny traci moc obowiązującą jedynie na przyszłość, a więc (*a contrario*) jego moc obowiązującą rozciąga się na stany faktyczne powstałe przed ogłoszeniem orzeczenia Trybunału - z uwagi na zawarte w tym orzeczeniu autorytatywne (wiązące) stwierdzenie, że akt ten pozostaje w sprzeczności z aktem prawnym wyższego rzędu, nie powinien on być przez Sąd stosowany do określonego stanu faktycznego. Innymi słowy, z uwagi na regulację art. 190 ust. 1 i 3 Konstytucji określony akt normatywny musi

być uznany za mający moc obowiązującą, ale nie powinien być przez Sąd zastosowany w konkretnej sprawie ze względu na to, iż Trybunał Konstytucyjny w sposób autorytatywny stwierdził, że pozostaje on w sprzeczności z aktem normatywnym wyższej rangi, a sprzeczność ta z reguły istnieje od samego początku (od wydania danego aktu normatywnego). Do momentu ogłoszenia orzeczenia Trybunału (przy uwzględnieniu przypadków ustalenia innego terminu utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego przez sam Trybunał) dany akt normatywny (jego przepis lub przepisy) obowiązuje, ale nie może być w konkretnych sprawach przez Sąd stosowany. W uchwale z dnia 23 stycznia 2001 r. w sprawie III ZP 30/00 (LEX nr 44992) Sąd Najwyższy wyraził przekonanie, że z art. 190 ust. 1 Konstytucji wynika, iż utrata mocy obowiązującej aktu ustawodawczego następuje *ex lege*, z chwilą ogłoszenia orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego stwierdzającego sprzeczność tego aktu z aktem normatywnym wyższej rangi, i to niezależnie od działań innych organów państwa. Zauważył nadto, że stanowisko Sądu Najwyższego przyjmujące niestosowanie aktu normatywnego, co do którego Trybunał Konstytucyjny stwierdził jego niekonstytucyjność, należy uznać za utrwalone w orzecznictwie sądowym. Także w uzasadnieniu wyroku z dnia 18 kwietnia 2002 r. w sprawie III RN 4/01 (LEX nr 55714) Sąd Najwyższy uznał, że najbardziej właściwa jest interpretacja, według której przy przyjęciu, że akt normatywny traci moc obowiązującą jedynie na przyszłość, a więc jego moc obowiązująca rozciąga się na stany faktyczne powstałe przed ogłoszeniem orzeczenia trybunalskiego - z uwagi na zawarte w tym orzeczeniu autorytatywne (wiążące) stwierdzenie, że akt ten pozostaje w sprzeczności z aktem prawnym wyższego rzędu - nie powinien on być przez sądy stosowany do określonego stanu faktycznego. W uzasadnieniu wyroku z dnia 12 czerwca 2002 r. w sprawie II UKN 419/01 (LEX nr 56407) SN również przyjął, że przepis uznany za niezgodny z Konstytucją przestaje obowiązywać, zostaje usunięty z porządku prawnego i tym samym nie stanowi już jego elementu, nie może zatem być podstawą prawną żadnych orzeczeń. Wśród judykatów Sądu Najwyższego dotyczących omawianej kwestii warto wymienić ponadto wyrok z dnia 27 września 2002 r. w sprawie II UKN 581/01 (LEX nr 56408), wyrok z dnia 30 stycznia 2003 r. w sprawie V CKN 1626/00 (LEX nr 84409), uchwałę z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie III CZP 45/03 (LEX nr 79008) oraz wyrok z dnia 10 października 2003 r. w sprawie II CK 36/02 (LEX nr 151600).

Z przytoczonych powyżej orzeczeń Sądu Najwyższego wynika jednoznacznie, iż przepis uznany orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego za niezgodny z Konstytucją nie może stanowić podstawy prawnej jakichkolwiek rozstrzygnięć.

Wobec powyższego nie sposób pominąć w niniejszej sprawie faktu wydania przez Trybunał Konstytucyjny wyroku z dnia 6 listopada 2012 r. w sprawie K 21/11, LEX nr 1227016, którym orzeczono, że art. 34 pkt 6 w związku z art. 32 ust. 4 pkt 2, 3 i 11 ustawy z dnia 13 października 1995 r. - Prawo łowieckie w zakresie, w jakim dotyczy dyscyplinarnego sądownictwa łowieckiego jest niezgodny z art. 42 ust. 1 Konstytucji (punkt 1b) oraz że art. 33 ust. 6 ustawy powołanej w punkcie 1 w zakresie, w jakim nie przewiduje prawa członka Polskiego Związku Łowieckiego, wobec którego zastosowano sankcję dyscyplinarną inną niż utrata członkostwa w Związku lub w kole łowieckim, gdy przewinienie i orzeczona za nie sankcja nie mają wyłącznie charakteru wewnątrzorganizacyjnego, do wniesienia odwołania do sądu, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 oraz art. 77 ust. 2 Konstytucji (punkt 2).

Nie ma racji Sąd Okręgowy twierdząc, że z zacytowanego wyroku wynika jedynie konieczność uregulowania ustawowego szczegółów postępowania dyscyplinarnego, które to zalecenie skierowane zostało do ustawodawcy. Trybunał Konstytucyjny rzeczywiście wskazał, że realizując wskazania zawarte w omawianym wyroku, ustawodawca powinien uregulować w prawie łowieckim: pojęcie łowieckiego deliktu dyscyplinarnego, katalog sankcji dyscyplinarnych, organy prowadzące postępowanie dyscyplinarne oraz przynajmniej ogólne zasady tego postępowania. Podniósł, że decydując, jakie przewinienia podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej oraz jakie sankcje mogą być wymierzane przez PZŁ w ramach postępowania dyscyplinarnego, Związek ten sam niejako wyznaczy zakres spraw podlegających kognicji sądowej. Nie jest zatem wykluczone, że wymierzanie pewnych dolegliwości, za uchybienia o charakterze wewnątrzorganizacyjnym, pozostanie w wyłącznej gestii Związku, o ile rozważane dolegliwości nie będą sankcjami dyscyplinarnymi orzekanymi z upoważnienia i nakazu ustawodawcy oraz będą należeć do kategorii spraw wewnątrzorganizacyjnych, a w konsekwencji nie będzie w ich przypadku konieczne zagwarantowanie ochrony sądowej innej niż możliwość dochodzenia naruszonych praw na zasadach ogólnych w razie spełnienia się przesłanek takiego czy innego roszczenia. Jednocześnie jednak Trybunał Konstytucyjny zastrzegł, że dolegliwości te nie mogą dotyczyć przynależności do Związku czy kół łowieckich, możliwości pełnienia w nich funkcji organizacyjnych, prawa do wykonywania polowania czy też naruszać praw osobistych i majątkowych członków PZŁ. Trybunał uznał bowiem, że nie należą do spraw wewnątrzorganizacyjnych sankcje takie jak wykluczenie ze Związku, zawieszenie w prawach członka Związku, zawieszenie w prawie do polowania, bo powodują utratę nabytego prawa do wykonywania polowania lub brak możliwości wykonywania go przez czas określony,

a wykonywanie tego prawa jest możliwe jedynie w ramach Związku. W tych wszystkich sprawach wymierzanie sankcji dyscyplinarnych przez organy PZŁ nie jest zdaniem Trybunału sprawą wewnątrzorganizacyjną, a przeciwnie - jest „sprawą” w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji.

Wobec treści uzasadnienia wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 listopada 2012 r., odwołując się do normy art. 178 ust. 1 Konstytucji RP (*Sędziowie w sprawowaniu swojego urzędu są niezawisli i podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom*), uznać należy, że odmowa rozpoznania powództwa powoda, którym zaskarżył on uchwały zawieszające jego prawo do wykonywania polowań na 6 miesięcy, oznaczałaby pozbawienie go konstytucyjnego prawa do rozpoznania jego sprawy przez Sąd, gwarantowanego przez art. 45 ust. 1 Konstytucji RP.

W tym stanie rzeczy zaskarżone postanowienie należało uchylić (art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c.).

Na oryginalne właściwe podpisy

Za zgodność:

Kierownik Sekretariatu

Carolina Najda
Carolina Najda